

IEMAS

JAUNI GARŠAUGI: kolas zāle, karijzāle

Līdz Jāniem
pagūs
sakuplot!

NR. 6 (102) • JŪNIJS • 2020

LASĪTĀKAIS
DĀRZA
ŽURNĀLS
LATVIJĀ

Dārzs

**Cik lūku vajag
siltumnīcai?**

f kā to aukstās
naktīs apsildīt

**Tomāti aug
spainos,
gurķi –
vertikāli**

Pārbaudīts!

**PĒRC
MAURINA
PĻAUJMAŠĪNU**

Kam pievērst
īpašu uzmanību?

**SLIMĪBAS,
KAS METAS
KRÜMMELLENĒM**

Modernās RUDZUPUKES

**Kuri skābie kirši
ir vissaldākie?**

Iesaka kiršu guru
DAINA FELDMANE

**Kokveida
peonijas –**

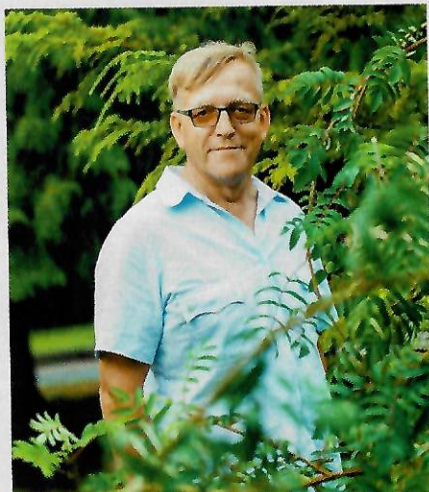
Europas hits

ZIEDI KĀ PUSDIENŠKĪVJI!

REKLĀMA IEPAZĪSTIES!

JŪNIJS UN JŪLIJS DĀRZOS IR GAN AKTĪVAS AUGŠANAS, GAN RAŽAS LAIKS. ŠAJOS MĒNEŠOS VĒL VAR IESĒT TO, KAS SĒJAMS ATKĀRTOTI, UN BAUDĪT PIRMO DĀRZĒNU UN OGU RAŽU. TURPINĀS ARĪ DĀRZA APRŪPĒŠANAS UN KOPŠANAS DARBI, UN ŠEIT IZCILS PALĪGS BŪS DABISKIE SABIEDRĪBAS BIOEFEKTS MIKROBIOLOĢISKIE LĪDZEKĻI.

Konsultē MĀRIS NARVILS,
vecākais speciālists dārzkopībā

Jūnijs un jūlijs vienlaikus ir gan sējas, gan plaujas laiks. Jūnijs zināmā mērā ieliek pamatu, kāda raža būs tam, kas sēts un stādīts maijā. Šajā laikā plūcam agrīno dārzeņu ražu – sīpolus, ķiplokus, agrīnos burkānus un kartupeļus. Pirmā raža ienākas siltumnīcās – jūnijā parādās gurķi, jūlijā arī tomāti un pirmās paprikas. Jūnijs un jūlijs ir ogu laiks, kad pilnām mutēm var ēst zemenes, ērkšķogas, jānogas, upenes, korintes. Arī ziedošie augi un krūmi zied pilnu krūti – jo labāk tos apkopj, jo ziedēšana ir intensīvāka un ilgāka. Šajos mēnešos var sēt atkārtoti sējamos augus, piemēram, dažādus zaļumus. Jūnijs un jūlijs ir ļoti aktīvs laiks, kad dārzos rit daudzpusīga un piesātināta darbošanās. To, cik laba būs padevusies raža, gan nenosaka tikai mūsu rosiņa – tas saistīts arī ar klimatiskajiem apstākļiem.

LAI DĀRZS RAŽO UN ZIED!

Pēdējos gados esam piedzīvojuši dažādus scenārijus – gan sausumu, gan mitrumu. Tāpēc jāizmanto visas iespējas, kas var palīdzēt dārzam izdzīvot, kad laikapstākļi nav atbilstoši. Šajā ziņā ļoti līdzēs augu daudzveidība, mulčas izmantošana, arī mikorizas sēņu klātbūtne.

BEZ PEDANTISMA!

Katram, kam patīk rušināties dārzā, iesaku tajā pasēdēt ar krūzi tējas vai kafijas rokās un pavērot, kas notiek apkārt. Kā daba pati darbojas, kādi procesi notiek, kā dzīvās radības dzīvojas. Novērojumi var palīdzēt saprast, ka varam sadarboties ar dabas ritmiem un dzīvajiem organismiem apkārt. Daudzus it kā pretiniekus varam pārvērst par sadarbības partneriem, kas palīdz atvieglot dzīvi. Tas ir stāsts, piemēram, par kukaiņiem. Daudzi ir redzējuši spīļastes, kas braši drasē pa ogulāju krūmiem. Tās ir ļoti palīgi augļu koku atbrīvošanai no laputīm. Māla podiņus var piepildīt ar

sausām sūnām un pakārt ar dibentiņiem gaisā pamataros. Tā kā spīļastes ir nakts kukaiņi, kas laputu medībās dodas naktī, podiņi tām būs laba vieta, kur dienas laikā paslēpties. Tāpat zemē aktīvas ir skrejvaboles – tās spēj zemē sameklēt un apēst kaitēkļus, kas paši nokrituši vai kam palīdzēts nokrist. Tāpēc jāpadomā arī, kur skrejvabolēm paslēpties. Noliekot nelielus dēļa galus, kas varbūt palikuši no dziļās dobes taisīšanas, vai akmens, betona plāksnītes, skrejvabolēm būs paslēptuve. Labi, ja dārzā ir neliela ūdenskrātuve, kur kādai vardei paslēpties, vai mitrāka vieta, kur krupim patverties. Ar savu pedantismu bieži vien dārzu iztīrām tā, ka arī labajiem kukaiņiem un organismiem nav, kur palikt, jo viss ir tīrs, kā izlaizīts. Rezultātā dārzu padarām nabadzīgu, jo palīgiem, kas tur varētu būt, nav vietas, un tad brīnāmies, ka jūnijā un jūlijā, kad ir aktīvs kaitēkļu un slimību laiks, dārzam uzbrūk viss, kas vien var uzbrukt. Ja jaujam dārzā augt daudzveidīgām sugām un radām vidi, kur paslēpties derīgiem organismiem, mūsu dārzs tuvojas līdzsvaram, kādam tam vajadzētu būt. Vajadzētu aizmirst par to, ka

dārzā jāizravē pēdējā nezāļīte, jāiznīdē katrs kukainītis un jānorauj pēdējā lapiņa. Tā nav! Desmit procenti ir zelta daudzums, ar ko jādalās un kam jāpaliek citām dzīvām radībām. Nevar griēt no dārza izspiest visus 100% – tas nav labi ne no augsnes, ne augu viedokļa. Dārzs nav jāizspiež kā citrons, bet tam ir jāpalīdz, un viens no veidiem, kā to izdarīt, ir mikrobioloģisko preparātu izmantošana.

MIKROORGANISMOS IR SPĒKS!

Mazajos mikroorganismos, kas acīm ir apslēpti un ko nevaram ieraudzīt, slēpjas milzīgs spēks. Šo spēku varam izmantot, lietojot mikrobioloģiskos līdzekļus. Šeit vēlos minēt **Trihoderminu**, kas satur dzīvas

trihodermas ģints mikroskopisko sēņu šūnas un kas cīnās pret dažādām slimībām – pelējumiem, puvēm, kraupi, miltrasu, monilozī, vīti un citām. Vislabāk, ja *Trihodermins* būtu iestrādāts jau pavasarī, pirms sējas vai stādīšanas, un trihodermas sēnīte jau būtu darbojusies. Tālākajā veģetācijas periodā to iestrādā augsnē reizi mēnesī, tādējādi palīdzot turpināt iedarbību. Ar *Trihoderminu* var smidzināt gan augsni, gan lapas, to var liet virsū, jo mikrobioloģiskajam mēslojumam nav kaitīgas iedarbības un nav vajadzīgs nogaidīšanas laiks. To var droši lietot gan ļoti maziem augiem, gan tiem, kam jau veidojas raža, – ierobežojumi nepastāv. *Trihoderminu* iesaku zemenēm, visiem dārzeniņiem, arī puķēm, sevišķi, ja augsne nav mulčēta. Vislabāk līdzekli iestrādāt pēcpusdienā, vakarpusē, vēl labāk tad, kad ir apmācies. Augsnei jābūt mitrai, jo mikroorganismi sausā laikā ir mazaktīvi. *Trihodermins* nopērkams mitrā, sausā un

šķidrā veidā. To šķaida ar ūdeni proporcijā līdz viens pret desmit. Taču, jo koncentrētāks, jo vairāk miljardu mikroorganismu ielaidīs, jo tie būs stiprāki un tiem būs vieglāk konkurēt ar kaitīgiem mikroorganismiem.

Subtimikss ir unikāls produkts, kam īsti nav analoga. Tajā apvienota trihodermas sēne ar augsnes baktēriju *Bacillus subtilis*, kas ir ļoti spēcīgs tandēms. Ja dārzs kopumā ir slimīgs,

nīkst, tam uzbrūk slimības un kaitēkļi un tā bija arī iepriekšējā gadā, *Subtimikss* būs labākais palīgs. Tas uzlabo un bagātina augsni, stiprina augu imunitāti, veicina augu sakņu sistēmas izveidi un stublāja attīstību. Tas labi spēj saglabāties uz augu lapām. Tāpēc būtu labi to smidzināt kopā ar kādu kontaktvielu, piemēram, melasi, kas palīdz līdzeklim labāk pielipt un turēties pie lapas. Taču arī tad, ja uznāk lietūs un to noskalo, preparāts ieskalojas augsnē un turpina savu labo darbu. Šis baktērijas spēj izdzīvot arī nelabvēlīgos apstākļos, jo iekapsulējas līdz brīdim, kad ir labvēlīgi apstākļi un var vairoties tālāk. Arī tad, kad dārzam redzami nekas nekais, profilakse ar šiem preparātiem ir daudz vienkāršāka un efektīvāka nekā tad, kad slimības un puves jau ir parādījušās.

Bacilons ir mikroorganismu saturošs līdzeklis, kas labvēlīgā virzienā optimizē dzīvo organismu daudzveidību un traucē nelabvēlīgo organismu

savairošanos augsnē. Preparāta sastāvā ir baktērija *Bacillus thuringensis*, kuras izdalītās vielas šķīst kaitēkļu kāpuru viduszarņā un tie pārstāj baroties. *Bacilons* arī uzlabo auga imunitāti, augu augšanu un barības vielu pieejamību, sekmē sakņu sistēmas attīstību. Līdzeklis vairāk iedarbojas pret graužējtipa kāpuriem agrīnā vecumā. Tāpēc dārzs ik pa laikam jāapskata – ja kaut kur ieraugām oļiņas, tad zināms, ka diezgan drīz šķīlsies kāpuri. Labākais laiks, kad lietot preparātu, ir šķīšanās brīdis vai divas trīs dienas pēc tam. Līdzekli vajadzētu smidzināt lokāli – tieši tur, kur ir oļiņas vai tikko šķīlies kāpuriņš (uz lieliem kāpuriem šis līdzeklis neiedarbojas). Būtiski ir tas, ka *Bacilonam* nav kaitīgas ietekmes uz derīgajiem kukaiņiem – bitēm, kameņēm, mārītēm un citiem. Līdzekli var ne tikai izsmidzināt, bet, atšķaidītu ar ūdeni, arī iestrādāt augsnē piecu, desmit centimetru dziļumā sakņu tuvumā divas trīs reizes sezonā.

Trihogrammas jeb spožlapseniņas ir ļoti sīki, ar aci grūti saskatāmi kukainīši, kas uzbrūk un apkaro lielāko daļu dārza kaitēkļu, kas dēj savas olas uz augiem. Pēc izšķīšanās no olām trihogrammas izplatās 20–30 metru rādiusā no izlaidīšanas vietas – atkarībā no laikapstākļiem. Var iemērt traucīnā zirņu vītni vai koka zariņu – tad mušiņas pašas izrāpos ārā un nebūs jāber ārā, jo lapseniņas pašas ir aktīvas. Lapseniņu izlaidīšanai labākais ir saulains laiks, kad debesis ir gubu mākoņi un ir mēreni silts – līdz 20, 23 grādiem, pūš lēns vējš. Lapseniņas nav vēlams izlaist lietūs laikā vai neilgi pirms lietūs, jo tad trihogrammas var aiziet bojā. Trihogrammas apkaro ābolu tinēju, plūmju tinēju, kāpostu balteni, rāceņu balteni, kāpostu pūcīti. Novērots, ka spožlapseniņu populācija iedarbojas arī uz citiem kaitēkļiem, tāpēc, ja šos kukainīšus izlaiž regulāri, katru gadu, kopumā samazinās citu kaitēkļu daudzums. Ar laiku dārzā izveidojas dabiskais līdzsvars – šajā ziņā kārtības uzturēšana ir labs ieradums.

SVARĪGI!

- Mikrobioloģiskos līdzekļus *Trihodermins* un *Subtimikss* ieteicams lietot arī siltumnīcā, kur ierobežota tilpuma substrātos tie darbojas sevišķi efektīvi. No pavasara siltumnīcā profilaktisko izsmidzināšanu veic reizi mēnesī. Šādi rīkojoties, rezultāti būs jūtamāki, jo ierobežotā vietā organismiem ir labākas iespējas savairoties, nav tik daudz ārējo ietekmējošo faktoru, kas dažkārt var mazināt mikroorganismu spar darboties.
- Arī ogu krūmiem ieteicams lietot *Subtimiksu*, jo tos apdraud puves, miltrasa. Līdzekli var droši smidzināt arī tad, kad ogas jau gatavas, un nav jābaidās tās lietot uzturā. Jau nākamajā dienā tās var droši likt galdā.
- Jūlija beigās jau var domāt par zemeņu stādīšanu, un tad arī noderēs *Subtimikss*, ko iestrādā augsnē. *Subtimikss* ir īpaši piemērots arī stādu mērcēšanai, protams, atšķaidīts.

KUR IEGĀDĀTIES? Bioefekta līdzekļi nopērkami internetā: www.bioefekts.lv, kā arī saimniecības un būvniecības preču veikalā Depo, Kurši, K Senukai, lielākos un mazākos dārzkopības veikalos, kā arī reģionos. Tālrunis konsultācijām: 27774433, vairāk informācijas: www.bioefekts.lv.